

О. Яцюк
**УКРАЇНСЬКІ «ПОРИ РОКУ» У ТВОРЧОСТІ Т. КРАВЦОВА
(ЦИКЛ «ХОРОВІ АКВАРЕЛІ»)**

О. Yatsiuk
**UKRAINIAN "SEASONS" IN THE WORK OF T. KRAVTSOV
("CHORAL WATERCOLORS" CYCLE)**

Українська музична культура славиться своїми композиторами і репрезентована різними іменами. Серед представників харківської композиторської школи, які активно працюють у своїй творчості над хоровими творами, особливого значення набуває творчість Тараса Сергійовича Кравцова. Цей український музикознавець у своїх наукових працях приділяв увагу інтонаційним зв'язкам і їх пошукам у народно-пісенних джерелах, а також їх синтезу із композиторською мовою та сучасними техніками для розкриття виражальних можливостей хору.

При виборі автора тексту для майбутнього хорового циклу слід орієнтуватись на літературний доробок митця. Мелодійність і співучість поезії, тісний зв'язок з народом — усі ці якості притаманні та характерні для творчості поета Володимира Сосюри. Думка про єдність природи й музики посідає в колі його поетичних образів дуже важливе місце.

У 1974 р. завершено хоровий цикл «Хорові акварелі», який складається з дванадцяти п'єс-замальовок. У них простежується ідея природньої циклічності та втілення в музиці різних станів природи. Обрамлюється твір «Прелюдією» та «Постлюдією». «Прелюдія» ніби готує слухача до початку циклу. Вона складається з 4 частин, кожна з яких починається невеликим вступом та закінчується кодою. Таким чином, простежуються риси драматургії всього хорового циклу. «Постлюдія» створює ефект завершеності, вона є епілогом, у якому картини природи і емоції, які вони викликають, отримують лірико-філософське осмислення. Можливі асоціації зі світовідчуттям, розумінням сенсу життя та призначенням людини, включеної в кругообіг природи.

Характерні імпресіоністичні штрихи поезії довершили виразну образну наповненість циклу.

Композитор «пронизав» цикл своїм захопленням від природи. Він возвеличує особливість кожної пори року, показує її красу. Жодної прив'язаності, виняткового ставлення до якогось часу немає. Кожна пора року особлива і по-своєму прекрасна. Точного підпорядкування певним місяцям року автор вирішив не використовувати. Але 12 акварелей яскраво виокремлюються в 4 розділи, подібні порам року. У кожному розділі (весняному, літньому, осінньому, зимовому) присутні по три акварелі.

Для чіткого відокремлення великих розділів та втілення ідеї відображення пір року, в основу музичної драматургії циклу покладено колористичні, частіше за все терцеві зіставлення тональностей. Також темпові градації допомагають у створенні контрасту образів. Для кожного виду акварелей характерні певні темпи: весняні акварелі звучать переважно в швидкому темпі, літні — у помірному, осінні — у помірно-швидкому, зимові — у повільному (лише акварель «Сніжинки» виконується в швидкому темпі, але це виняток).

Окрім цього, важливу роль відіграє контраст та зіставлення різноманітних тембрів чоловічого, жіночого та мішаного складу хорів.

Використовуються різноманітні засоби гармонії — від класичних акордів терцового складу, до складних нестійких дисонуючих акордів та їх переходів. Але застосування такого різноманіття гармонії є дуже логічним і виходить зі змісту музичного та літературного тексту. Протягом усього циклу слухач відчуває мелодику, яка є близькою для українця, оскільки базується на українському мелосі та українських народних піснях, їхніх осучаснених інтонаціях.

Тому можна було б впевнено назвати цикл Т. С. Кравцова «Хорові акварелі» альтернативною назвою — «Пори року». На нашу думку, твір вартий уваги на рівні з однойменними назвами циклів у творчості таких композиторів, як Антоніо Вівальді, Йозеф Гайдн та ін.

М. Червякова

ОБРАЗНО-СМИСЛОВИЙ КОНТЕКСТ ХОРОВОЇ ТВОРЧОСТІ А. П. КОЛОМІЙЦЯ

М. Cherviakova

FIGURATIVE AND SEMANTIC CONTEXT OF THE CHORAL WORKS OF A. P. KOLOMIYETS

Хорове мистецтво на початку ХХІ століття отримало нове звучання та образне музичне мислення. Сучасне хорове мистецтво збагачує класичну й академічну музику своєрідною музичною мовою, поняттями, новими гармонічними звучаннями та тембрами.

В Україні за останні десятиліття ХХ століття виникла нова психологічна тенденція, що призвела до бурхливого зростання інтересу суспільства до загальнолюдських духовних ідеалів та цінностей. Сучасне музичне хорове мистецтво відображає реальні події, явища, набуває абсолютно індивідуального характеру вираження.

Анатолій Панасович Коломієць (1918–1997) — український композитор та педагог, професор, заслужений діяч мистецтв України. Характерними рисами його творів є художня довершеність, філігранна витонченість музичного мовлення та одночасна простота й дохідливість образного, смислового контексту.

Мистецька творчість Анатолія Коломійця вражає своєю різноманітністю та глибиною. У його творах можна знайти чарівну красу, смуток, сарказм, гірку правду, глибоку філософську думку. Художник втілює ідеї Буття у Весіві, де персонажі борються з пристрастями та земними спокусами, розмежують життєві цінності на елементарні й вищі. Композитор спирається на власний життєвий та мистецький досвід, що дозволяє йому підніматися до справжніх творчих висот. Він є художником з унікальним обличчям, а його творчість може стати феноменом у мистецтві.

Сенсовий контраст двох його творів а cappella «Сон» та «Моя Любов» яскраво відображає вміння композитора глибоко розкривати складні життєві теми і питання екзистенційності буття.

У поєднанні вірша «Сон» М. Рильського та музики А. Коломійця ми можемо почути, наскільки дивовижна методика створення образу в цьому творі. Ідеться про використання виключно своєрідної гармонії, яка демонструє невичерпність традиційної ладо-гармонійної мови, збагаченої елементами народної діатоніки, простих і ясних інтонацій, з яких народжуються мелодії, що відрізняються оригінальними ладо-колеристичними відтінками.